

СЕКЦІЯ 4 КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

УДК 342.7:81'25:351.741
DOI <https://doi.org/10.32999/ksu2307-8049/2026-2-6>

НАЦІОНАЛЬНІ ТА ЄВРОПЕЙСЬКІ СТАНДАРТИ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВА НА ПЕРЕКЛАД ПІД ЧАС ЗДІЙСНЕННЯ ПРИКОРДОННОГО КОНТРОЛЮ

Гавловська Аліна Олександрівна,
кандидатка юридичних наук, доцентка,
завідувачка кафедри національного,
міжнародного права та правоохоронної діяльності
Херсонського державного університету
ahavlovska@ksu.ks.ua
orcid.org/0000-0002-7973-7560

*Метою статті є аналіз правового забезпечення реалізації права на переклад під час здійснення прикордонного контролю. **Методологічну основу** дослідження становлять методи аналізу й синтезу, формально-юридичний, системно-структурний та порівняльно-правовий методи, за допомогою яких узагальнено нормативно-правові підходи до забезпечення права на переклад під час здійснення прикордонного контролю, а також співвіднесено національне регулювання з міжнародними стандартами у сфері захисту прав людини. **Результати.** У статті досліджено правові засади забезпечення права на переклад під час здійснення прикордонного контролю як однієї з ключових гарантій дотримання прав людини у взаємодії з органами державної влади. Проаналізовано вплив мовного бар'єру на можливість реалізації особою своїх процесуальних прав, зокрема у контексті отримання інформації про підстави застосування контрольних заходів, доступу до правової допомоги та розуміння змісту офіційних документів. Встановлено, що недостатній рівень мовної доступності призводить до формалізації відповідних процедур і створює передумови для обмеження фундаментальним прав іноземців та осіб без громадянства. Здійснено узагальнення національного нормативного регулювання у сфері забезпечення перекладу, яке охоплює різні галузі права та визначає порядок залучення перекладачів у межах прикордонного контролю та суміжних процедур. Визначено, що наявна система правового регулювання характеризується фрагментарністю та відсутністю єдиного підходу до визначення процесуального характеру перекладача, що ускладнює ефективну реалізацію відповідних гарантій. Окрему увагу приділено організаційним аспектам забезпечення перекладу, зокрема функціонуванню спеціалізованого реєстру перекладачів та можливості використання сучасних засобів комунікації для подолання мовних перешкод під час прикордонного контролю. Проаналізовано практичні проблеми реалізації права на переклад під час здійснення прикордонного контролю, серед яких визначено випадки формального залучення перекладачів, використання мов-посередників, недостатній рівень професійної підготовки залучених фахівців, а також, відсутність належного контролю якості перекладу. Встановлено, що такі недоліки негативно впливають на ефективність комунікації між особою і представниками державних органів та можуть призводити до порушення права особи на захист. Здійснено узагальнення європейських підходів до забезпечення мовних прав людини у сфері прикордонного контролю, відповідно до яких подолання мовного бар'єру розглядається як необхідна умова дотримання принципів справедливого поводження, недискримінації та доступу до правосуддя. Визначено, що європейські стандарти передбачають обов'язок своєчасного інформування особи щодо правових процедур за її участю зрозумілою мовою, а також забезпечення можливості ефективної участі відповідних процедурах за допомогою кваліфікованого перекладу. Узагальнено, що забезпечення права на переклад у межах прикордонного контролю має комплексний характер та потребує вдосконалення як нормативної, так і організаційної складової, спрямованої на підвищення ефективності реалізації мовних прав іноземців та осіб без громадянства.*

Ключові слова: перекладач, переклад, правове регулювання, етичні стандарти, компетентність, професійна кваліфікація, прикордонний контроль, державний кордон, Державна прикордонна служба України.

NATIONAL AND EUROPEAN STANDARDS FOR LEGAL SECURITY OF THE RIGHT TO TRANSLATION DURING BORDER CONTROL

Havlovska Alina Oleksandrivna,
Candidate of Juridical Sciences, Associate Professor,
Head of the Department of National,
International Law and Law Enforcement
Kherson State University
ahavlovska@ksu.ks.ua
orcid.org/0000-0002-7973-7560

The purpose of the article is to analyze the legal support for the implementation of the right to translation during border control. The methodological basis of the research is the methods of analysis and synthesis, formal-legal, systemic-structural, and comparative-legal methods, with the help of which normative-legal approaches to ensuring the right to translation during border control are summarized, as well as national regulation is correlated with international standards in the field of human rights protection. Results. The article examines the legal principles of ensuring the right to translation during border control as one of the key guarantees of human rights compliance in interaction with state authorities. The influence of the language barrier on the ability of a person to exercise his procedural rights was analyzed, in particular in the context of obtaining information about the grounds for the application of control measures, access to legal aid and understanding the content of official documents. It has been established that the insufficient level of language accessibility leads to the formalization of relevant procedures and creates prerequisites for limiting the fundamental rights of foreigners and stateless persons. A generalization of the national normative regulation in the field of translation provision has been carried out, which covers various fields of law and determines the procedure for engaging translators within border control and related procedures. It was determined that the existing system of legal regulation is characterized by fragmentation and the lack of a unified approach to determining the procedural status of a translator, which complicates the effective implementation of the relevant guarantees. Particular attention is paid to the organizational aspects of providing translation, in particular the functioning of a specialized register of translators and the possibility of using modern means of communication to overcome language barriers during border control. The practical problems of the implementation of the right to translation during border control are analyzed, among which cases of formal engagement of translators, use of language intermediaries, insufficient level of professional training of involved specialists, as well as lack of proper control of translation quality are identified. It has been established that such shortcomings negatively affect the effectiveness of communication between a person and representatives of state bodies and may lead to a violation of the person's right to protection. A generalization of European approaches to ensuring language human rights in the field of border control has been carried out, according to which overcoming the language barrier is considered a necessary condition for compliance with the principles of fair treatment, non-discrimination and access to justice. It was determined that European standards provide for the obligation to timely inform a person about legal procedures with his participation in an understandable language, as well as to ensure the possibility of effective participation in the relevant procedures with the help of qualified translation. In general, ensuring the right to translation within border control is complex and requires improvement of both the regulatory and organizational components, aimed at increasing the effectiveness of the implementation of the language rights of foreigners and stateless persons.

Keywords: translator, translation, legal regulation, ethical standards, competence, professional qualification, border control, state border, State Border Service of Ukraine.

Вступ. Сучасні міграційні процеси, зростання мобільності населення та ускладнення безпекового середовища державного кордону обумовлюють підвищення значення прикордонного контролю як інструменту не лише забезпечення державної безпеки, а й гарантування дотримання прав людини. За цих умов мовний чинник набуває особливого значення, оскільки ефективність взаємодії між уповноваженими органами та іноземцями безпосередньо залежить від можливості належного сприйняття інформації щодо правових процедур, прав та обов'язків. Відсутність якісного перекладу або його формальне забезпечення створює ризики обмеження доступу до правничої допомоги, ускладнює реалізацію процесуальних гарантій і може призводити до порушення основоположних прав особи вже

на початковому етапі контакту з державними інституціями іноземної держави.

Актуальність дослідження зумовлюється також наявністю системних недоліків у правовому регулюванні та практиці забезпечення перекладу під час здійснення прикордонного контролю, що проявляється у фрагментарності нормативної бази, відсутність єдиного підходу до визначення статусу перекладача та недостатній урегульованості процедур його залучення. Водночас, орієнтація на міжнародні стандарти у сфері прав людини вимагає забезпечення реальної, а не декларативної мовної доступності для іноземців та осіб без громадянства, що обумовлює необхідність комплексного осмислення існуючого механізму забезпечення права на переклад і визначення напрямів його вдосконалення.

Метою статті є аналіз правового забезпечення реалізації права на переклад під час здійснення прикордонного контролю.

Методологічну основу дослідження становлять методи аналізу й синтезу, формально-юридичний, системно-структурний та порівняльно-правовий методи, за допомогою яких узагальнено нормативно-правові підходи до забезпечення права на переклад під час здійснення прикордонного контролю, а також співвіднесено національне регулювання з міжнародними стандартами у сфері захисту прав людини.

1. Національні стандарти правового забезпечення права на переклад під час здійснення прикордонного контролю

Проблема мовного бар'єру в межах здійснення прикордонного контролю постає критичною детермінантою, що може нівелювати реалізацію конституційного права особи на доступ до правосуддя та дієвий юридичний захист. Відсутність належної комунікації між представниками державними органами та іноземцями перетворює процесуальну гарантію права бути поінформованим на формальність, що в свою чергу суперечить принципам законності та верховенства права. Ключовими аспектами цієї проблеми проявляються у наступному: підписання документів без розуміння їхнього змісту та відмова від права на захист, формальне забезпечення перекладом та використання мов-посередників (наприклад, англійської), прийняття правозастосовних рішень та вручення документів без участі перекладача, недостатній рівень мовних компетенцій у працівників контролюючих органів, відсутність знань спеціальної юридичної термінології у залучених перекладачів та ін. Таким чином, мовна доступність виступає не просто технічним аспектом трансляції інформації, а фундаментальним запобіжником проти обмеження особистої свободи, що потребує чіткої нормативної регламентації статусу перекладача у механізмі прикордонного контролю.

Забезпечення реалізації права на переклад під час перетину державного кордону є необхідною умовою гарантування ефективного доступу осіб до процедур прикордонного контролю та належного захисту їхніх фундаментальних прав і свобод. Зокрема, серед правових норм, які гарантують дане право слід відмітити ст. 29 Конституції України (ВРУ, 1996), ст.ст. 268, 274 Кодексу України про адміністративні правопорушення (ВРУ, 1984), ст.ст. 384-384 Кримінального кодексу України (ВРУ, 2001), ст.ст. 29, 68, 122 Кримінального процесуального кодексу України (ВРУ, 2012), ст.ст. 3, 19, 20 Закону України «Про Державну прикордонну службу України» (ВРУ, 2003), ст. 6-1 Закону України «Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства» (ВРУ, 2011) та ін. Так, Закон України «Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту» закріплює норму у відповідності до якої «під час надання пояснень особою, яка не володіє українською або

російською мовами, орган Державної прикордонної служби України повинен забезпечити перекладача з мови, якою така особа може спілкуватися» (ВРУ, 2011).

Слід підкреслити, що окремого значення в регулюванні питання забезпечення права на переклад набувають відповідні відомчі акти Міністерства внутрішніх справ (далі – МВС), оскільки вони деталізують організаційні механізми та процедури залучення перекладів під час прикордонного контролю. До основних актів МВС у цій сфері можна віднести:

– Наказ МВС України від 11.03.2013 р. № 228 «Про затвердження Порядку ведення Державною міграційною службою України Довідково-інформаційного реєстру перекладачів» закладає нормативну основу створення єдиної інформаційної бази (реєстру) фахівців, які можуть залучатися органами державної влади для надання послуг перекладу під час відповідних правових процедур, в т.ч. з використанням сучасних форм перекладу через систему відеоконференцзв'язку (МВС, 2013);

– Наказ МВС від 14.05.2018 р. № 392 «Про затвердження Порядку проведення підрозділами органів охорони державного кордону Державної прикордонної служби України процедури здійснення контролю другої лінії іноземців та осіб без громадянства під час в'їзду в Україну» передбачає залучення фахівців перекладачів на безоплатній основі та зобов'язує співробітників Державної прикордонної служби України надавати іноземній особі інформацію про мету контролю другої лінії у письмовій формі українською або іншою зрозумілою йому мовою (МВС, 2018);

– Наказ МВС від 10.08.2016 р. від 772 регулює порядок дій посадових осіб під час звернення іноземців із заявами про визнання біженцями або особами, які потребують додаткового захисту, в т.ч. визначає порядок обов'язкового залучення перекладача, для надання пояснень особою, яка незаконно перетнула кордон та не володіє українською мовою (МВС, 2016).

Наприклад, відомості щодо перекладачів містяться у Довідково-інформаційному реєстрі перекладачів (далі – Реєстр) створеного Державною міграційною службою України на основі Наказу МВС України «Про затвердження Порядку ведення Державною міграційною службою України Довідково-інформаційного реєстру перекладачів» від 11.03.2013 р., який є офіційним онлайн-ресурсом із відомостями про фахівців, що залучаються державними органами для забезпечення мовного супроводу біженців і мігрантів (МВС, 2013). Зокрема, особливості функціонування Реєстру проявляються у таких аспектах, як широка сфера залучення фахівців – від розгляду заяв до досудового розслідування кримінальних та адміністративних правопорушень за участю мігрантів; реєстр фахівців, які володіють рідкісними мовами країн походження шукачів захисту; контрольований доступ до відомостей про перекладачів для авторизованих посадових

осіб органів державної влади; підтвердження кваліфікації перекладачів (Державна міграційна служба, 2026).

Отже, система правових норм створює комплексний механізм забезпечення права на переклад, який гарантує мовні права іноземці та осіб без громадянства на різних етапах правової взаємодії – від моменту перетину кордону до адміністративного затримання та/або кримінального переслідування. Так, на рівні прикордонного контролю право на переклад забезпечується як первинна гарантія під час взаємодії особи із прикордонними та міграційними органами, на рівні притягнення адміністративної відповідальності або кримінального судочинства. Наприклад, норми Закону України «Про Державну прикордонну службу України» створюють первинний організаційний механізм доступу до перекладу безпосередньо на кордоні, КУПАП забезпечує декларативне закріплення мовних прав під час складання матеріалів про адміністративні правопорушення чи затримання, хоча на цьому етапі найчастіше фіксують зловживання з боку посадових осіб, натомість, КПУ України закріплює найбільш формалізований, захищений та фінансово гарантований державною механізм участі перекладача, підкріплений кримінальною відповідальністю за неякісний переклад (ВРУ, 2003).

Наявність зазначеного правового механізму не виключає наявних проблем його практичної реалізації, які зумовлені недосконалістю нормативного регулювання, організаційними обмеженнями та недостатнім рівнем забезпечення участі перекладача під час здійснення прикордонного контролю. Зокрема, у Поданні Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини») від 06.07.2023. зафіксовано непоодинокі випадки порушення права на переклад та належне розуміння процедур під час взаємодії осіб з органами державної влади. Наприклад, відповідно до інформації отриманої 06.07.2003 р. Уповноваженим Верховної Ради України з прав людини через недопущення перекладача громадянина Мошеул М., який не володіє українською мовою, останній не зміг усвідомити зміст процесуальних документів та реалізувати своє право на безоплатну правничу допомогу, підписавши протоколи у місцях, які були вказані службовими особами міжрегіонального управління (Уповноважений з прав людини ВРУ, 2023).

Також, слід виділити такі недоліки правового регулювання доступу до перекладу в межах здійснення прикордонного контролю на рівні національного законодавства, як системна фрагментарність і застарілість нормативної бази, що через відсутність єдиного кодифікованого акту призводить до розпорошеності процедурних гарантій між різними НПА. Також, ключовими проблемами залишаються незавершений правовий статус перекладача

в адміністративному процесі у порівнянні з кримінальним процесом, відсутність чітких методик перевірки лінгвістичної компетентності залучених фахівців, а також, термінологічні колізії у визначенні міграційних процедур, що в сукупності з браком механізмів фіксації часу перебування затриманих осіб у службових приміщеннях створює ризики для нівелювання права особи на належну правову допомогу.

2. Європейські стандарти правового забезпечення права на переклад під час здійснення прикордонного контролю

Європейські стандарти у сфері забезпечення прав людини на державному кордоні та доступу до перекладу базуються на нормах Ради Європи, Європейського Союзу та ООН, які розглядають мовний бар'єр як фактор підвищеної вразливості особи і встановлюють жорсткі вимоги щодо його подолання. Зокрема, у контексті практики Європейського суду з прав людини (далі – ЄСПЛ) розуміння суті висунутих претензій та правових наслідків затримання є елементарною умовою справедливої процедури, тому незабезпечення кваліфікованого перекладу на початку етапів прикордонного контролю створює непереборні перешкоди для подальшого оскарження рішень суб'єктів владних повноважень. Наприклад, дотримання п. 2 ст. 5 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод є ключовою гарантією захисту права затриманої особи (в т.ч. особи затриманої під час спроби перетину кордону) та передбачає право негайно отримати інформацію про підстави позбавлення свободи зрозумілою для неї мовою («Кожен, кого заарештовано, має бути негайно поінформований зрозумілою для нього мовою про підстави його арешту і про будь-яке обвинувачення, висунуте проти нього» (Рада Європи, 1950)). Слід підкреслити, що попри це міжнародні стандарти не вимагають обов'язкової письмової форми або цитування конкретних норм закону. Зокрема, у рішенні "M.S. v. SLOVAKIA AND UKRAINE (заява 17189/11)" ЄСПЛ визнав скаргу заявника за п.2 ст. 5 Конвенції явно необґрунтованою, оскільки протягом декількох годин після затримання йому було забезпечено усний переклад, щодо обставин його справи, що разом із письмовою інформацією рідною мовою, наданою наступного дня, та очевидністю факту незаконного в'їзду, було визнано достатнім для розуміння правових і фактичних підстав позбавлення свободи (ЄСПЛ, 2020).

Комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню (далі – СРТ) у свої доповідях підкреслює, що позбавлені волі іноземці є особливо вразливим до неналежного поводження саме через мовний бар'єр, тому Комітет вимагає, щоб такі особи від самого початку затримання, медичного огляду, судового контролю законності утримання та оскарження рішення про перепровадження до місця утримання мали доступ до захисту на зрозумілій їм мові.

Зокрема, у доповіді підкреслено, що «Дуже важливо, щоб новоприбулі нелегальні мігранти були негайно поінформовані мовою, яку вони розуміють, про всі ці права. У зв'язку з цим вони повинні систематично отримувати документ, в якому чітко і зрозуміло роз'яснюється процедура, яка до них застосовується, та викладаються всі їхні права. Цей документ повинен існувати в перекладах мовами, якими найчастіше користуються позбавлені волі іноземці. У разі необхідності мають бути надані послуги перекладача» (СРТ, 2009).

Шенгенський кодекс про кордони визначає, що прикордонники повинні поважати людську гідність, не допускати дискримінації за будь-якими ознаками (в т. ч. за ознакою мови), а держави-члени зобов'язанні забезпечити прикордонникам спеціалізовану підготовку для роботи з вразливими особами, а також заохочувати їх до вивчення мов, необхідних для виконання своїх обов'язків. Так, п. 5 ст. 8 Шенгенського кодексу унормовує забезпечення прав людини під час здійснення прикордонного контролю передбачаючи обов'язок інформування осіб про процедури, що до них застосовуються «...громадянам третіх країн, які підлягають ретельному контролю другої лінії, надають інформацію про мету і процедуру проведення такої перевірки у письмовій формі мовою, яку вони розуміють або можуть, як у розумних межах припускають, розуміти, або в інший дієвий спосіб» (Європарламент, Рада ЄС, 2016)).

Отже, основне значення європейських стандартів у сфері доступу до кваліфікованого перекладу полягає в тому, що вони розглядають його забезпечення не як процедурну формальність, а як фундаментальну гарантію реалізації ключових прав вразливих категорій осіб, зокрема, мігрантів, біженців та шукачів притулку. Відповідно до європейської стандартів, подолання мовного бар'єру є критично необхідним для дотримання права на свободу та особисту недоторканість, права на справедливий суд, право на захист від дискримінації, неюдського чи такого, що принижує гідність, поводження, а також для гарантування основоположного принципу невисилання (non-refoulement). Адже, без надання мовного сприяння іноземці об'єктивно позбавляються можливості зрозуміти характер висунутих звинувачень, оскаржити законність свого утримання в суді, отримати ефективну правничу допомогу чи повідомити про потребу в притулку, що перетворює право на захист на формальність і визнається прямим порушенням міжнародних конвенцій.

Висновки. Забезпечення мовної доступності під час здійснення прикордонного контролю виступає ключовою умовою реалізації базових прав людини, оскільки відсутність належного перекладу унеможливує повноцінне розуміння правозастосовних процедур, змісту процесуальних документів та правових наслідків прийнятих рішень. Нормативне регулювання у цій сфері сформовано сукупністю положень

конституційного, адміністративного, кримінального та спеціального законодавства, а також, підзаконних актів, які визначають порядок залучення перекладачів і організацію відповідних процедур. Водночас, така багаторівнева систем не забезпечує цілісності правового механізму, що проявляється у неоднорідності підходів до визначення статусу перекладача, відсутності уніфікованих вимог до його професійної компетентності та розпорошеності процедурних гарантій на різних етапах взаємодії іноземців з органами державної влади.

Практична реалізація права на переклад у межах прикордонного контролю ускладнюється організаційними обмеженнями, формальним характером залучення перекладачів та використання мов-посередників, що знижує ефективність комунікацій і створює передумови для порушення права на захист. Європейські стандарти розглядають подолання мовного бар'єру як обов'язкову передумову дотримання принципів справедливого поводження, доступу до правосуддя та недискримінації, вимагаючи своєчасного і зрозумілого інформування особи про її права та підстави застосування до неї відповідних заходів. Невідповідність національної практики цим підходам зумовлює необхідність вдосконалення нормативної та організаційної основи забезпечення перекладу як невід'ємної гарантії правового захисту іноземців і осіб без громадянства під час перетину державного кордону.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України від 1996 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> (дата звернення: 07.03.2026)
2. Кодексу України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/8073-10#Text> (дата звернення: 07.03.2026)
3. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n2745> (дата звернення: 08.03.2026)
4. Кримінального процесуального кодексу України від 08.03.2012 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> (дата звернення: 07.03.2026)
5. Про Державну прикордонну службу України : Закону України від 03.04.2003 р. № 661-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text> (дата звернення: 10.03.2026)
6. Про правовий статус іноземців та осіб без громадянства: Закону України від 22.09.2011 р. № 3773-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17/ed20230323#Text> (дата звернення: 10.03.2026)
7. Про біженців та осіб, які потребують додаткового або тимчасового захисту : Закон України 08.07.2011 р. № 3671-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17?find=1&text=переклад#Text> (дата звернення: 10.03.2026)
8. Про затвердження Порядку ведення Державною міграційною службою України Довідково-інформаційного реєстру перекладачів: Наказ МВС України від 11.03.2013 р. № 228. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0801-13#Text> (дата звернення: 11.03.2026)
9. Про затвердження Порядку проведення підрозділами органів охорони державного кордону Державної прикордонної служби України процедури здійснення контролю другої лінії іноземців та осіб без громадянства під час в'їзду в Україну : Наказ МВС від 14.05.2018 р. № 392. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0869-18#Text> (дата звернення: 14.03.2026)

10. Про затвердження Інструкції про порядок дій посадових осіб Державної прикордонної служби України та взаємодії з територіальними органами Державної міграційної служби України під час звернення іноземців чи осіб без громадянства із заявами про визнання біженцями або особами, які потребують додаткового захисту Наказ МВС від 10.08.2016 р. від 772. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1212-16#Text> (дата звернення: 14.03.2026)

11. Подання Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини (згідно з частиною третьою статті 15 Закону України «Про Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини») від 06.07.2023. URL: <https://ombudsman.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/ДМСУ.pdf> (дата звернення: 17.03.2026)

12. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод (Європейська конвенція з прав людини): Рада Європи від 04.11.1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 17.03.2026)

13. Рішення у справі «М.С. проти Словаччини та України» (Заява № 17189/11): ЄСПЛ від 11.06.2020 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_f36#Text (дата звернення: 18.03.2026)

14. Реєстр перекладачів. Державна міграційна служба. URL: <https://dmsu.gov.ua/services/translates.html> (дата звернення: 20.03.2026)

15. Витяг з 19-ої Загальної доповіді, опубліковано 2009 року «Гарантії для позбавлених волі нелегальних мігрантів»: Комітет з питань запобігання катуванням чи нелюдському або такому, що принижує гідність, поводженню чи покаранню. URL: <https://rm.coe.int/16806cse8d> (дата звернення: 21.03.2026)

16. Регламент Європейського Парламенту і Ради (ЄС) 2016/399 від 9 березня 2016 року про Кодекс Союзу щодо правил, які регулюють рух осіб через кордони (Шенгенський кодекс про кордони): Європейський парламент (Європарламент), Рада Європейського Союзу (Рада ЄС) від 09.03.2016 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_026-16?find=1&text=мов#Text (дата звернення: 21.03.2026)

REFERENCES:

1. Konstytutsiia Ukrainy [The Constitution of Ukraine] vid 1996 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр#Text> [in Ukrainian].

2. Kodeksu Ukrainy pro administratyvni pravoporushennia [Code of Ukraine on Administrative Offenses] vid 07.12.1984 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/8073-10#Text> [in Ukrainian].

3. Kryminalnyi kodeks Ukrainy [Criminal Code of Ukraine] vid 05.04.2001 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#n2745> [in Ukrainian].

4. Kryminalnoho protsesualnoho kodeksu Ukrainy [Criminal Procedure Code of Ukraine] vid 13.04.2012 r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text> [in Ukrainian].

5. Pro Derzhavnu prykordonnu sluzhbu Ukrainy [On the State Border Service of Ukraine]: Zakonu Ukrainy vid 03.04.2003 r. № 661-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text> [in Ukrainian].

6. Pro pravovyi status inozemtsiv ta osib bez hromadianstva [On the legal status of foreigners and stateless persons]: Zakonu Ukrainy vid 22.09.2011 r. № 3773-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3773-17/ed20230323#Text> [in Ukrainian].

7. Pro bizhentsiv ta osib, yaki potrebiuit dodatkovoho abo tymchasovoho zakhystu [On refugees and persons in need of additional or temporary protection]: Zakon Ukrainy 08.07.2011 r. № 3671-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3671-17?find=1&text=переклад#Text> [in Ukrainian].

8. Pro zatverdzhennia Poriadku vedennia Derzhavnoiu mihratsiinoiu sluzhboiu Ukrainy Dovidkovo-informatsiinoho reiestru perekladachiv [On the approval of the Procedure for maintaining the reference and information register of translators by

the State Migration Service of Ukraine]: Nakaz MVS Ukrainy vid 11.03.2013 r. № 228. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0801-13#Text> [in Ukrainian].

9. Pro zatverdzhennia Poriadku provedennia pidrozdilamy orhaniv okhorony derzhavnoho kordonu Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy protsedury zdiisnennia kontroliu druhoi linii inozemtsiv ta osib bez hromadianstva pid chas vizdu v Ukrainu [On the approval of the Procedure for conducting second-line control procedures of foreigners and stateless persons upon entry into Ukraine by state border protection units of the State Border Service of Ukraine]: Nakaz MVS vid 14.05.2018 r. № 392. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0869-18#Text> [in Ukrainian].

10. Pro zatverdzhennia Instruksii pro poriadok dii posadovykh osib Derzhavnoi prykordonnoi sluzhby Ukrainy ta vzaiemodii z terytorialnymy orhanamy Derzhavnoi mihratsiinoiu sluzhby Ukrainy pid chas zvernennia inozemtsiv chy osib bez hromadianstva iz zaiavamy pro vyznannia bizhentsiamy abo osobamy, yaki potrebiuit dodatkovoho zakhystu [On the approval of the Instructions on the procedure for the actions of officials of the State Border Service of Ukraine and interaction with the territorial bodies of the State Migration Service of Ukraine during the application of foreigners or stateless persons with applications for recognition as refugees or persons in need of additional protection]: Nakaz MVS vid 10.08.2016 r. vid 772. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1212-16#Text> [in Ukrainian].

11. Podannia Upovnovazhenoho Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny (zghidno z chastynoiu tretioiu statiti 15 Zakonu Ukrainy "Pro Upovnovazhenoho Verkhovnoi Rady Ukrainy z prav liudyny") [Submission of the Human Rights Commissioner of the Verkhovna Rada of Ukraine (according to the third part of Article 15 of the Law of Ukraine "On the Human Rights Commissioner of the Verkhovna Rada of Ukraine")] vid 06.07.2023. URL: <https://ombudsman.gov.ua/storage/app/media/uploaded-files/ДМСУ.pdf> [in Ukrainian].

12. Konventsii pro zakhyst prav liudyny i osnovopolozhnykh svobod (Yevropeiska konventsiiia z prav liudyny) [Conventions on the Protection of Human Rights and Fundamental Freedoms (European Convention on Human Rights)]: Rada Yevropy vid 04.11.1950 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text [in Ukrainian].

13. Rishennia u spravi "M.S. proty Slovachchyny ta Ukrainy" (Zaiava № 17189/11) [Decision in the case "M.S. against Slovakia and Ukraine" (Application No. 17189/11)]: YeSPL vid 11.06.2020 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/974_f36#Text [in Ukrainian].

14. Reiestr perekladachiv. Derzhavna mihratsiina sluzhba [Register of translators. State Migration Service]. URL: <https://dmsu.gov.ua/services/translates.html> [in Ukrainian].

15. Vytiah z 19-oi Zahalnoi dopovidi, opublikovano 2009 roku "Harantii dlia pozbavlenykh voli nelegalnykh mihrantiv" [Excerpt from the 19th General Report, published in 2009, Safeguards for Illegal Migrant Detainees]: Komitet z pytan zapobihannia катуванням chy neliudskomu abo takomu, shcho prynyzhuiie hidnist, povodzhenniu chy pokaranniu. URL: <https://rm.coe.int/16806cse8d> [in Ukrainian].

16. Rehlament Yevropeiskoho Parlamentu i Rady (YeS) 2016/399 vid 9 bereznia 2016 roku pro Kodeks Soiuzu shchodo pravyl, yaki rehuliuut rukh osib cherez kordony (Shenhenskiy kodeks pro kordony [Regulation of the European Parliament and Council (EU) 2016/399 of March 9, 2016 on the Union Code on the Rules Governing the Movement of Persons Across Borders (Schengen Borders Code)]: Yevropeiskiy parlament (Yevroparlament), Rada Yevropeiskoho Soiuzu (Rada YeS) vid 09.03.2016 r. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/984_026-16?find=1&text=мов#Text [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 23.03.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 10.04.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 01.05.2026